

**EUROPOS SAJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2004 m. lapkričio 22 d.
(OR. en)**

11979/04

**Tarpinstitucinė byla:
2002/0047 (COD)**

**PI 61
CODEC 962**

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: Tarybos bendroji pozicija dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kompiuterinių išradimų patentabilumo priėmimo

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2004/ /EB

dėl kompiuterinių išradimų patentabilumo

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos²,

¹ OL C 61, 2003 3 14, p. 154.

² 2003 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 77 E, 2004 3 26, p.230), Tarybos bendroji pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

kadangi:

- (1) vidaus rinkos sukūrimas reiškia apribojimų laisvam judėjimui ir konkurencijos iškraipymų panaikinimą, sukuriant palankią inovacijoms ir investicijoms aplinką. Šiuo požiūriu patentų teikiama išradimų apsauga yra pagrindinis sėkmingo vidaus rinkos funkcionavimo veiksnys. Veiksminga, skaidri ir suderinta kompiuterinių išradimų apsauga visose valstybėse narėse yra būtina, siekiant remti ir skatinti investicijas šioje srityje.
- (2) Egzistuoja kompiuterinių išradimų apsaugos, teikiamos skirtingų valstybių narių administracinės bei teismų praktikos, skirtumai. Tokie skirtumai galėtų sudaryti kliūtis prekybai ir taip trukdytų tinkamam vidaus rinkos veikimui.
- (3) Tokie skirtumai galėtų dar padidėti, valstybėms narėms priimant naujas ir skirtingas administracines praktikas arba jeigu skirtingai plėtojama esamus teisės aktus aiškinanti nacionalinė teismų praktika.
- (4) Kompiuterių programų platinimo ir naudojimo visose technologijų srityse bei jų platinimo per internetą visame pasaulyje pastovus augimas yra svarbus technologinių inovacijų veiksnys. Todėl būtina užtikrinti palankiausią aplinką kompiuterių programų kūrėjams ir naudotojams Bendrijoje.

- (5) Todėl teisinės normos, reglamentuojančios kompiuterinių išradimų patentabilumą turėtų būti suderintos taip, kad atsirandantis teisinis apibrėžtumas ir patentabilumui būtinų reikalavimų lygis užtikrintų galimybę pažangioms įmonėms išradingo technologijų proceso dėka gauti maksimalią naudą bei skatintų investicijas ir inovacijas. Teisinį apibrėžtumą taip pat užtikrins tai, kad, kilus abejonių dėl šios direktyvos aiškinimo, nacionaliniai teismai gali, o nacionaliniai paskutinės instancijos teismai privalo prašyti Teisingumo Teismo sprendimo.
- (6) Bendrija ir jos valstybės narės yra saistomos Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS), patvirtintos 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800 dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raunde (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Europos bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu¹. Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS) 27 straipsnio 1 dalis numato, kad patentuoti galima visus išradimus, ar tai būtų produktai ar procesai, visose technologijų srityse, jeigu jie nauji, išradimo lygio ir turi pramoninį pritaikomumą. Taip pat pagal minėtą straipsnį patento teisės galima įgyti ir jomis naudotis nepriklausomai nuo technologijų srities. Atitinkamai šie principai turėtų būti taikomi kompiuteriniams išradimams.

¹ OL L 336, 1994 12 23, p. 1.

- (7) Pagal 1973 m. spalio 5 d. Miunchene pasirašytą Europos patentų išdavimo konvenciją (toliau - Europos patentų konvencija) ir valstybių narių patentų įstatymus, kompiuterių programos, taip pat atradimai, mokslo teorijos, matematiniai metodai, estetiški kūriniai, žaidimų, intelektinės arba ūkinės veiklos planai, taisyklės ir būdai bei informacijos teikimo būdai aiškiai nėra laikomi išradimais ir todėl nėra patentabilūs. Tačiau ši išimtis taikoma ir pateisinama tik tiek, kiek patento paraiška arba patentas yra susiję su pirmiau minėtais dalykais ar pačia veikla, kadangi minėti dalykai ir pati veikla nepriklauso technologijų sričiai.
- (8) Šios direktyvos tikslas – užkirsti kelią skirtingam Europos patentų konvencijos nuostatų dėl patentabilumo ribų aiškinimui. To padarinys – teisinis apibrėžtumas – turėtų prisidėti prie palankaus klimato investicijoms ir inovacijoms programinės įrangos srityje skatinimo.
- (9) Patentinė apsauga leidžia išradėjams turėti naudos iš savo kūrybos. Patento teisės saugo inovacijas visos visuomenės interesų labui ir jomis neturėtų būti naudojamosi antikonkurenciniu būdu.
- (10) Pagal 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos direktyvą 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos¹ autorių teisių apsauga kaip literatūros kūriniui taikoma originalios kompiuterių programos išraiškai bet kuria forma. Tačiau autorių teisių apsauga netaikoma idėjoms ir principams, kuriais remiasi bet kurie kompiuterių programos elementai.

¹ OL L 122, 1991 5 17, p. 42. Direktyva su pakeitimais, padarytais Direktyva 93/98/EEB (OL L 290 1993 11 24, p. 9).

- (11) Tam, kad bet kuris išradimas būtų laikomas patentabiliu, jis turėtų būti techninio pobūdžio, t.y. priklausyti technologijų sričiai.
- (12) Išradimams galioja bendra sąlyga: kad jie būtų išradimo lygio, jie turėtų techniniu įnašu prisidėti prie technikos lygio.
- (13) Todėl, nepaisant to, kad kompiuterinis išradimas priklauso technologijų sričiai, tačiau techniniu įnašu neprisideda prie technikos lygio, pavyzdžiui, jeigu konkretus įnašas neturi techninio pobūdžio, jis neturės išradimo lygio ir todėl nebus patentabilus.
- (14) Vien tik kitu atveju nepatentabilaus metodo taikymas tokiai įrangai kaip kompiuteris, nėra savaime pakankamas pagrindas daryti išvadą, kad esama techninio įnašo. Todėl kompiuterinis verslo metodas, duomenų apdorojimo metodas arba kitas metodas, kuriame vienintelis įnašas į technikos lygį yra ne techninis, negali būti patentabilus išradimas.
- (15) Jeigu įnašas į technikos lygį susijęs vien tik su nepatentabiliu dalyku, išradimas negali būti patentabilus, nepriklausomai nuo to, kaip šis dalykas pateikiamas išradimo apibrėžtyje. Pavyzdžiui, reikalavimas dėl techninio įnašo negali būti apeinamas vien tik patento apibrėžtyje nurodant technines priemones.

- (16) Be to, algoritmas iš esmės yra ne techninis ir todėl negali būti techninis išradimas. Tačiau algoritmą naudojantis metodas gali būti patentabilus, jeigu šis metodas naudojamas techninei problemai spręsti. Tačiau bet kuris tokiam metodui išduotas patentas neturėtų monopolizuoti pačio algoritmo arba jo panaudojimo patente nenumatytomis sąlygomis.
- (17) Patentais suteikiamų išimtinių teisių apimtis nustatoma išradimo apibrėžtyje, aiškinamoje remiantis aprašymu arba brėžiniais. Į kompiuterinius išradimus turėtų būti pretenduojama bent jau nurodant tokį produktą, kaip programuojamoji įranga, arba tokia įranga vykdomą procesą. Todėl jeigu atskiri programinės įrangos elementai naudojami nerealizuojant produktų arba procesų, į kuriuos teisėtai pretenduojama, toks naudojimas nebus patento pažeidimas.
- (18) Kompiuteriniai išradimai nereikalauja, kad būtų sukurta atskira teisės aktų visuma, pakeičianti nacionalinės patentų teisės taisyklės. Nacionalinės patentų teisės taisyklės išlieka esminiu kompiuterinių išradimų teisinės apsaugos pagrindu. Ši direktyva tik paaiškina esamą teisinę situaciją, siekiant užtikrinti teisinį apibrėžtumą, skaidrumą, teisės aktų suprantamumą ir išvengiant tendencijų, nukreiptų į tokių nepatentabilių metodų, kaip akivaizdžios arba netechninės procedūros ir verslo metodai, patentavimą.
- (19) Ši direktyva turėtų apsiriboti tam tikrų principų, taikomų tokių išradimų patentabilumui, nustatymu; tokie principai pirmiausia skirti užtikrinti, kad technologijų sričiai priklausantiems ir esantiems techniniu įnašu išradimams būtų taikoma apsauga, ir, atvirkščiai, užtikrinti, kad techninio įnašo nesudarantiems išradimams – tokia apsauga nebūtų taikoma.

- (20) Bendrijos pramonės konkurencingumas, palyginus su jos pagrindiniais prekybos partneriais, padidės, jeigu bus pašalinti dabartiniai kompiuterinių išradimų teisinės apsaugos skirtumai ir jei teisinė situacija bus skaidri. Esant dabartinei tradicinės apdirbamosios pramonės tendencijai perkelti savo veiklą į žemų gamybos sąnaudų šalis už Bendrijos ribų, intelektinės nuosavybės ir, ypač, patentų apsaugos svarba yra akivaizdi.
- (21) Ši direktyva neturėtų pažeisti Sutarties 81 ir 82 straipsnių taikymo, ypač tais atvejais, kai dominuojantis tiekėjas atsisako leisti naudoti patentuotus metodus, kurie reikalingi vieninteliam tikslui – užtikrinti dviejose skirtingose kompiuterių sistemose ar tinkluose naudojamų standartinių ir priimtų procedūrų konversiją taip, kad būtų galimas tarpusavio duomenų perdavimas bei mainai.
- (22) Už išradimus, kuriems taikoma ši direktyva, išduodamų patentų suteikiamos teisės neturėtų turėti įtakos veiksams, kurie leidžiami pagal Direktyvos 91/250/EEB 5 ir 6 straipsnius, ypač jų nuostatas dėl dekompiliavimo ir suderinamumo. Visų pirma, veiksams, kuriems pagal Direktyvos 91/250/EEB 5 ir 6 straipsnius nebūtinai teisių turėtojo leidimas kompiuterių programos ar su ja susijusių autorių teisių turėtojo atžvilgiu, ir kuriems, jeigu nebūtų tų straipsnių, toks leidimas būtų būtinas, neturėtų būti reikalaujama teisių turėtojo leidimo kompiuterių programos ar su ja susijusių patento teisių turėtojo atžvilgiu.

(23) Kadangi šios direktyvos tikslo – suderinti nacionalines taisykles dėl kompiuterinių išradimų, valstybės narės negali deramai pasiekti, ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygmeniu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą ši direktyva neviršija būtinų priemonių nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Taikymo sritis

Šia direktyva nustatomos kompiuterinių išradimų patentabilumo taisyklės.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžimai

Šioje direktyvoje taikomi tokie sąvokų apibrėžimai:

- (a) „kompiuterinis išradimas“ – bet kuris išradimas, atliktas naudojant kompiuterį, kompiuterinį tinklą ar kitą programuojamą įrangą, išradimas, kurio vienas ar keli požymiai visiškai ar iš dalies realizuojami kompiuterių programa arba kompiuterių programomis;

- (b) „techninis įnašas“ – įnašas į technikos lygį technologijų srityje, kuris yra naujas ir nėra akivaizdus technikos specialistui. Techninis įnašas vertinamas atsižvelgiant į technikos lygio ir patento apibrėžties apimtį, kaip visumos, į kurią turi įeiti techniniai požymiai, nepriklausomai nuo to, ar kartu ar atskirai nuo netechninių požymių, skirtumą.

3 straipsnis

Patentabilumo sąlygos

Tam, kad būtų patentabilus, kompiuterinis išradimas privalo turėti pramoninį pritaikomumą, privalo būti naujas ir išradimo lygio. Tam, kad būtų išradimo lygio, kompiuterinis išradimas privalo atlikti techninį įnašą.

4 straipsnis

Patentabilumo išimtys

1. Pati kompiuterių programa negali būti patentabilus išradimas.
2. Kompiuterinis išradimas nėra laikomas techniniu įnašu vien todėl, kad jam išrasti būtina naudoti kompiuterį, tinklą ar kitą programuojamąją įrangą. Atitinkamai kompiuteriniai išradimai, kurie yra pateikiami kaip išeities programų tekstai, kaip sukompiluoti programų tekstai arba bet kuria kita forma, kuria įgyvendina verslo, matematinius ar kitokius metodus ir nedaro jokio techninio poveikio, išskyrus įprastinę programos ir kompiuterio, tinklo ar kitos programuojamosios įrangos, kurioje ji veikia, fizinę sąveiką, nėra patentabilūs.

5 straipsnis

Išradimo apibrėžties forma

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompiuterinį išradimą būtų galima apibrėžti kaip produktą, kuris yra programuojamasis kompiuteris, programuojamasis kompiuterinis tinklas ar kita programuojamoji įranga, arba kaip procesas, vykdomas tokiu kompiuteriu, kompiuteriniu tinklu arba įranga, naudojant programinę įrangą.
2. Pačiai kompiuterių programai arba nešikliui skirta apibrėžtis neleistina, nebent ta programa, pakrauta ir vykdoma kompiuteryje, programuojamame kompiuteriniame tinkle ar kitoje programuojamoje įrangoje, įgyvendina produktą arba procesą, reikalaujamus toje pačioje patentinėje paraiškoje remiantis 1 dalimi.

6 straipsnis

Ryšys su Direktyva 91/250/EEB

Už išradimus, kuriems taikoma ši direktyva, išduodamų patentų suteikiamos teisės neturi poveikio veiksams, kurie leidžiami pagal Direktyvos 91/250/EEB 5 ir 6 straipsnius, visų pirma nuostatas dėl dekompiliavimo ir suderinamumo.

7 straipsnis

Stebėseną

Komisija stebi kompiuterinių išradimų poveikį inovacijoms ir konkurencijai Europoje ir tarptautiniu mastu bei poveikį Bendrijos įmonėms, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms, atviro kodo bendruomenei ir elektroninei komercijai.

8 straipsnis

Pranešimas apie direktyvos rezultatus

Komisija per^{*} pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą apie:

- (a) kompiuterinių išradimų patentų įtaką 7 straipsnyje nurodytiems veiksniams;
- (b) tai, ar taisyklės, reglamentuojančios patento galiojimo laiką ir patentabilumo reikalavimai, konkrečiai – naujumas, išradimo lygis ir tinkama išradimo apibrėžties apimtis yra adekvačios, ir tai, ar nereikėtų bei, atsižvelgiant į tarptautinius Bendrijos įsipareigojimus, teisiškai būtų įmanoma, pakeisti tokias taisykles;

* 5 metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos.

- (c) tai, ar valstybėms narėms nekilo sunkumų, jeigu naujumo ir išradimo lygio reikalavimai nėra išnagrinėjami prieš išduodant patentą, o tuo atveju jeigu tokie sunkumai kyla, ar nereikėtų imtis priemonių jiems spręsti;
- (d) tai, ar nekilo sunkumų dėl sąsajų tarp kompiuterinių išradimų patentų teikiamos apsaugos ir Direktyvoje 91/250/EEB numatytos kompiuterių programų autorių teisių apsaugos, ir ar nebuvo padaryta patentų sistemos pažeidimų, susijusių su kompiuteriniais išradimais;
- (e) kaip buvo atsižvelgta į šios direktyvos reikalavimus Europos Patentų tarnybos veikloje ir jos ekspertizės gairėse;
- (f) klausimus, dėl kurių gali reikėti surengti diplomatinę konferenciją, skirtą Europos patentų konvencijai peržiūrėti;
- (g) kompiuterinių išradimų patentų įtaką suderinamų kompiuterių programų ir sistemų plėtrai ir komercializacijai.

9 straipsnis

Poveikio persvarstymas

Atsižvelgdama į stebėseną, vykdomą pagal 7 straipsnį, ir pranešimą, kuris turi būti parengtas pagal 8 straipsnį, Komisija persvarsto šios direktyvos poveikį ir prireikus teikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymus dėl jos keitimo.

10 straipsnis

Įgyvendinimas

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję*, įgyvendina šią direktyvą. Jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės nuostatų tekstus.

11 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

* Per 2 metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos.

12 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje,

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas
